GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.
„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 180. Sâmbătă 29 Septemvre (11 Octomvre) 1884.

Nou Abonamentŭ la „Gazeta Transilvaniei.“

Cu I Octomvre st. v. 1884 se începe **unŭ nou abonamentŭ,** la care învitămŭ pe onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.

Abonamentulŭ: **Pentru Austro-Ungaria** cu posta: pe trei lunĭ 3 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl. **Pentru România şi streinătate:** pe trei lunĭ 9 francĭ, pe şése lunĭ 18 francĭ, pe unŭ anŭ 36 francĭ.

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ, ca sĕ binevoiască a-şĭ reînoí de cu vreme prenumerările, pentru ca trimiterea ḍiarului sĕ nu se întrerupă.

REDACŢIUNEA „GAZETEI TRANSILVANIEI.“

Braşovŭ în 28 Septemvre (10 Oct.)

Dieta ungară şi-a terminatŭ lucrările de constituire. Pretutindenĭ la verificărĭ în secţiunĭ şi comisiunĭ partida guvernului a reuşitŭ cu părerile şi cu candidaţii eĭ.

Verificarea nu este aḍĭ decâtŭ o simplă formalitate. „Pesti Hirlap,“ vorbindŭ despre acestŭ mare inconvenientŭ, arată că după alegerile ce au decursŭ cu atâta pasiune au fostŭ înaintate dietei relativŭ fórte puţine petiţiunĭ pentru anularea de mandate, în totalŭ abia 18—20. Causa acestei apariţiunĭ surprinḍĕtóre o vede „Pesti Hirlap“ de-oparte în temperamentulŭ Maghiarului care se liniştesce totŭ aşa de iute, precum se aprinde şi astfelŭ se împacă în cele din urmă şi cu alegerea cea mai ciudată „şi nu mai petiţionéză în contra ei;“ de altă parte vede causa în aceea, că dieta însuşĭ îşĭ verifică pe membrii sĕi. Resultatulŭ este apoi, precum vedemŭ, că rareorĭ se anuléză unŭ mandatŭ. Vĕḍêndŭ alegĕtorii acésta, firesce că îşĭ pierdŭ voia de a mai incomodá pe „părinţii patriei“ cu petiţiunĭ.

Décă se întêmplă sĕ fie dificultată vre-o alegere, atuncĭ acésta de sigurŭ este una din vr'unŭ cercŭ oposiţiunalŭ, unde organele guvernului n'au pututŭ isbutí cu mijlócele lorŭ de pressiune şi de corupţiune.

Cetitorii noştri îşĭ aducŭ aminte negreşitŭ de ilegalităţile şi monstruosităţile comise în acele cercurĭ din Ungaria, unde au candidatŭ membrii de ai partidei naţionale române. Ca esemplu vomŭ reamintí aicĭ numai casulŭ din Cehulŭ Sĕlagiului.

Nu scimŭ décă alegĕtorii românĭ din numitulŭ cercŭ au adresatŭ vr'o petiţiune dietei, dér şi de au adresatŭ, nu credemŭ că mamelucii d-lui Tisza au statŭ măcarŭ unŭ momentŭ la îndoiélă de a verificá alegerea nelegală a candidatului guvernului din acelŭ cercŭ, care a fostŭ scandalisatŭ chiar şi pe oposiţionalii maghiarĭ.

Bine scrie „Pesti Hirlap,“ că mamelucŭ la mamelucŭ nu scóte ochii. Contra-candidatulŭ d-lui George Popŭ va face parte din svatulŭ ţĕrii şi va conlucrá la aducerea legilorŭ, cu carĭ d-lŭ Tisza vrea sĕ fericéscă mai departe Ungaria şi sĕrmana Transilvaniă.

Este de datoria deputaţilorŭ de partida naţională română din dietă, fie ei câţi arŭ fi, de a găsí o modalitate spre a aduce la cunoscinţa ţĕrei şi a Europei adevĕrulŭ despre modulŭ în care este representatŭ poporulŭ românŭ în dietă.

E vorba aicĭ numai despre Românii din Bănatŭ şi Ţéra unguréscă. Câtŭ pentru Ardélulŭ desconsideratŭ şi urgisitŭ aşteptămŭ dela deputaţii de partida naţională ca, cu ocasiunea disdiscursiunei proiectului de rĕspunsŭ la discursulŭ tronului, se arate causele, pentru carĭ acéstă ţĕră nicĭ astăḍĭ încă n'a mai eşitŭ din starea esceptională, ce i-a creat'o dieta de încoronare, sĕ esplice de ce maioritatea precumpănitóre a poporaţiunei nu este aḍĭ representată în dietă şi sĕ pună din nou pe tapetŭ cestiunea ardelénă.

Scimŭ că glasulŭ deputaţilorŭ ce vorŭ apĕrá causa nóstră dréptă în dieta ungară va fi înăbuşitŭ de strigările sgomotóse ale egemoniştilorŭ ungurĭ, dér nu-i nimicŭ, ei sĕ-şĭ împlinéscă numai datoria naţională şi fie sigurĭ că istoria, tribunalulŭ lumii, îşĭ face şi ea datoria.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.“)

Laibach, 10 Octomvre. — In şedinţa de erĭ a dietei provinciale din Carniolia, au declaratŭ deputaţii germanĭ, că nu voiescŭ sĕ ia parte mai multŭ la lucrările dietei, din causă că căpitanulŭ ţĕrii, care e totodată şi preşedintele dietei, n'a dojenitŭ cum se cade o declaraţiune neparlamentară a deputatului Grossellis (slovênŭ).

Paris, 10 Octomvre. — In Comisiunea bugetară a declaratŭ ministrulŭ de finance, că deficitulŭ este de 57 milióne. Elŭ doresce ca acestŭ deficitŭ sĕ fie acoperitŭ prin reducţiunĭ şi prin urcarea câtorva tacse vamale.

CRONICA ḌILEI.

Organulŭ oficiosŭ alŭ cancelarului germanŭ »Norddeutsche Allg. Zeit.« face asupra visitei prinţului de corónă Rudolfŭ la Sinaia următórele observărĭ:

»Visita de acuma a archiducelui Rudolfŭ, care a urmatŭ aşa de curêndŭ după visita ce-o făcŭ în primăvéra trecută Curţii române la Bucurescĭ şi petrecerea prinţului, care a fostŭ dedicată numai şi numai comunicaţiunei personale în reşedinţa de véră a părechei regale române, au fostŭ de-o intimitate deosebită şi suntŭ o nouă probă pentru escelentele relaţiunĭ, carĭ légă pe Domnitorii şi guvernele Austro-Ungariei şi Romanei? Acestŭ evenimentŭ, ce este salutatŭ cu bucuriă de-o mare parte a pressei romane, este afar' de aceea fórte semnificativă pentru posiţiunea ce şi-a creat-o tênĕrulŭ regatŭ prin alăturarea sa la alianţa de pace germano-austro-ungară. Totŭ mai multŭ câştigă tĕrêmŭ în România acea convicţiune, că numai acéstă direcţiune a politicei române observată cu statornicià corĕspunde intereselorŭ vitale ale ţĕrei şi-i asigură viitorulŭ. Prin acéstă politică România pentru partea ei a devenitŭ unŭ factorŭ alŭ susţinerei stărei create la Dunărea de josŭ prin tractatulŭ de la Berlinŭ şi a consolidării păcii. Ultima visită a archiducelui austro-ungarŭ în Sinaia, deşi n'a avutŭ unŭ caracterŭ politicŭ, a datŭ o nouă espresiune acestei posiţiunĭ a României şi este o garanţiă mai multŭ pentru durarea şi tăria regatului faţă cu alianţa germano-austriacă.«

*

Érăşĭ s'a iscatŭ mare cértă între Ungurĭ şi Nemţĭ pentru boi. In Pojunŭ (Pressburg) între vitele ce se adună acolo la tĕrgŭ s'au întêmplatŭ casurĭ de epizootiă. Vitele bolnave au venitŭ la Pojunŭ din Ardélŭ, din comitatulŭ Bistriţa-Năsĕudŭ. Foile oposiţiunale au făcutŭ şi din causa acésta „prefectului de modelŭ“ grave imputărĭ, din causă că organele lui nu şĭ-au făcutŭ datoria şi au trimisŭ la Pojunŭ vite bolnave. Guvernulŭ Austriei de josŭ înţelegêndŭ despre casurile de epizootiă întêmplate în Pojunŭ a opritŭ intrarea vitelorŭ din Ungaria. Mare turburare şi mâniă din causa acésta între Ungurĭ. Foile peştane în frunte cu »Pester Lloyd« strigă şi mergŭ până a susţiné, că vitele ce s'au bolnăvitŭ în Pojunŭ au adusŭ bóla din Bucovina, căcĭ de acolo ar fi fostŭ aduse în Ardélŭ. In cele din urmă guvernulŭ Austriei de josŭ, vĕḍêndŭ că epizootia nu se mai estinde, a datŭ érăşĭ voiă ca sĕ fie aduse dela Pojunŭ vite în Austria.

Intr'aceea s'a întêmplatŭ ca între unŭ transportŭ de vite unguresci la staţiunea Bruck an der Mur s'a bolnăvitŭ unŭ bou îngrăşatŭ, avêndŭ tóte semnele epizootiei. S'a telegrafatŭ în drépta şi în stânga şi s'a ordonatŭ cercetare. Intr'aceea sosí o telegramă a ministrului de interne austriacŭ, prin care în urma casului întêmplatŭ în Bruck, care se bănueşte a fi unŭ casŭ de epizootiă, sistéză cassarea ordinului guvernului Austriei de josŭ privitorŭ la oprirea importului de vite. Acum sĕ vedeţĭ cum mai are sĕ strige din nou foile unguresci.

*

»République Française« ḍice despre relaţiunile Franciei cu Anglia: »Pe calea concesiunilorŭ am mersŭ câtŭ se póte de departe şi din respectŭ cătră amiciţia cu Anglia amŭ suferitŭ chiar vătămarea amorului nostru propriu. Amŭ statŭ pe locŭ numai, după ce amŭ vĕḍutŭ, că Alianţa cu Anglia nu erá decâtŭ o amăgire. Acéstă politică ne-a isolatŭ, n'amŭ simţitŭ însĕ multŭ acéstă isolare. Nicĭ nu ne pré grăbimŭ ca sĕ eşimŭ din acéstă isolare. Nu ne sfiimŭ de a mărturisí, că silita apropaire de alte puterĭ, la care ne vorŭ duce interese de acelaşĭ felŭ, nu va puté înlocuí pentru noi înţelegerea cu Anglia.«

Cu alte cuvinte fóia francesă vrea sĕ ḍică: E rĕu cu rĕu, dér' e mai rĕu făr' de rĕu.

*

Teşcheréua ce a adresat'o înalta Pórtă în afacerea alegerei patriarchului cătră fanarŭ ḍice între altele:

»Considerândŭ, că adunarea patriarchatului, precum se póte vedé din ultimulŭ tacrirŭ patriarchalŭ, n'a înţelesŭ intenţiunile guvernului împĕrătescŭ, care nicĭodată n'a avutŭ de gândŭ de a retrage imunităţile şi privelegiele naţiunei grecescĭ séu de ale restrînge; considerândŭ, că beratulŭ datŭ patriarchului din urmă în asemĕnare cu beratulŭ ce s'a datŭ antecesorului lui nu cuprinde nicĭ o schimbare şi că prin urmare nu esistă nicĭ unŭ motivŭ spre a dá din nou privilegii, precum şi că procedura penală în contra preoţilorŭ acusaţĭ d'a fi comisŭ unŭ delictŭ va decurge după vechile formalităţĭ judecătorescĭ; considerândŭ tóte acestea, biserica întră érăşĭ în functiunile ei regulate, tóte documentele schimbate până acum se declară de nevalabile şi patriarchatulŭ conformŭ prescrierilorŭ ce suntŭ în valóre va avé sĕ procédă la alegerea patriarchului.«

NOUA ORGANISARE A ARTILERIEI.

Acum doi anĭ infanteria a fostŭ supusă unei întinse reorganisărĭ, înmulţindu-se regimentele dela 80 la 102, fără însă ca numĕrulŭ totalŭ alŭ bataliónelorŭ de infanteriă şi de vênătorĭ sĕ se mărescă. Infanteria şi vênătorii numĕră în totalŭ 450 debatalióne. Acum doi anĭ cele 80 de regimente de infanteriă numĕrau câte cincĭ batalióne. Prin urmare desfiinţându-se acestea şi alăturându-se la ele 8 batalióne de vênărorĭ, s'au formatŭ din ele 22 de regimente de infanteriă. Acéstă reorganisare a fostŭ motivată pe imprejurarea, că în modulŭ acesta se înlesnesce armatei o mai mare mişcare.

Acum vine la rêndŭ reorganisarea artileriei. Acum doi anĭ s'a reformatŭ artileria de câmpŭ. Până atuncĭ, fie care din cele 13 regimente de artileriă de câmpŭ numĕră 5—6 divisiunĭ de baterii, avêndŭ în totalŭ 15 baterii. In loculŭ acestei organisaţiunĭ s'a făcutŭ în 1882 o altă împărţélă şi anume: 11 regimente au 15, 1 regimentŭ 18 şi 1 regimentŭ numai 14 baterii grele şi 2 uşóre. Cincĭ regimente au câte 2 baterii călĕreţe pentru înarmarea divisiunilorŭ de cavaleriă cu artileriă. In casŭ de mobilisare, fiecare regimentŭ îşĭ forméză 2 baterii grele de reservă, care deja suntŭ socotite în compunerea de mai susŭ. O divisiune de baterii e formată din 2 séu 3 baterii grele, 2 uşóre séu 2 călăreţe, şi de regulă din fiecare regimentŭ divisiunile de baterii grele Nr. 1 şi Nr. 2 se împartŭ la

divisiile trupelorŭ de infanteriă, pe când a treia divisiune de baterii grea şi a patra divisiune de baterii uşóră formézâ artileria de corpŭ. A cincea divisiune de baterii grea din fiecare regimentŭ şi a şésea divisiune de baterii grea, ce esistă la unŭ regimentŭ, suntŭ destinate sĕ doteze cu artileriă corpulŭ 14 de armată din Tirol şi alŭ 15 din Bosnia, precum şi divisiile de landwehr, care ajungŭ în prima liniă a fi întrebuinţate, şi corpurile de reservă. Pe lângă acésta, fiecare regimentŭ de artileriă de câmpŭ are sĕ'şĭ formeze în timpŭ de rĕsboiu câte o bateriă de munte. Pe lângă artileria de câmpŭ suntŭ şi 12 batalióne de artileriă de fortăréţă, fiecare de câte 6 companii. Artileria austriacă după organisarea actuală este în stare sĕ ridice: 159 baterii grele şi 26 uşóre de câte 8 tunurĭ, 10 baterii călăreţe de câte 6 tunurĭ şi 23—26 baterii de munte cu câte 4 tunurĭ.

Desavantagiulŭ acestei reorganisărĭ este, că corpurile de armată 14 şi 15 n'au artileriă propriă, ci în casŭ de operare arŭ trebui sĕ împrumute dela celelalte corpurĭ. Afară de acésta, întocmirea artileriei e aşa de complicată, încâtŭ suntŭ oficerĭ de artileriă carĭ nu o potŭ pĕtrunde.

După noulŭ proiectŭ, din anulŭ 1885 fiecare corpŭ de armată va avé artileria sa propriă. Unitatea administrativă în artileriă va fi brigada de artileriă. Fiecare brigadă de artileriă se va compune din 2 divisiunĭ de baterii grele independente, care se vorŭ împărţí încă în timpŭ de pace pe la divisiile de infanteriă, apoi din regimentulŭ de artileriă de corpŭ şi eventualŭ din 1—2 batalióne de artileriă de fortăréţă. Artileria de corpŭ o formézâ o divisiune grea şi una uşóră din regimentulŭ de corpŭ. Apoi 9 regimente de artileriă de corpŭ 'şĭ vorŭ formá câte o divisiune de baterii de cadru de reservă, destinate atâtŭ pentru divisiile de infanteriă câtŭ şi pentru cele de landwehr, care iau parte la operaţiune. Fiecare brigadă de artileriă mai are o bateriă de munte, şi 8 brigade câte o divisiune de baterii călăreţe de câte 2 baterii fiecare cu 6 tunurĭ. Acestea din urmă se împartŭ încă în timpŭ de pace pe la divisiile de cavaleriă.

După noua organisare, numĕrulŭ tunurilorŭ se măresce cu 4 în timpŭ de pace, numĕrulŭ bateriilorŭ grele se micşorézâ cu 6, alŭ bateriilorŭ uşóre se măresce cu 2 şi alŭ bateriilorŭ călăreţe cu 6. După organisarea de până acum artileria austriacă are 1540 tunurĭ, după noua organisare 1544. Avantagiulŭ nouei organisaţiuni este mobilisarea mai repede a artileriei. Ministrulŭ de rĕsboiu va cere chiar în actuala sesiune a delegaţiunilorŭ unŭ sporŭ în bugetŭ şi pentru mărirea numĕrului tunurilorŭ, de órece Austria stă mai rĕu în acéstă privinţă. Germania are 2808, Rusia 2812 şi Francia 2496.

MAGHIARII ŞI INTREVEDEREA DELA SKIENEVICE.

„Le Nord"' organŭ oficiosŭ alŭ ministerului rusescŭ de esterne, spune că la Skiernevice nu s'a încheiatŭ nicĭ o alianţă formală. Elŭ scrie:

Amŭ avutŭ de mai multe orĭ ocasiunea de a constată nemulţămirea ce a provocat'o în Ungaria întrevederea dela Skiernevice. Pecând celelalte poporaţiunĭ ale imperiului austro-ungarŭ privéu cu satisfacţiune unŭ evenimentŭ, care promite o lungă eră de pace, Maghiarii nu'şĭ ascundéu iritaţiunea ce li-o căusá. Nu pentrucă Ungaria nu şi-ar luá o bună parte din binefacerile ce trebue sĕ resulte de acolo; din contră, nu e ţéră în Austro-Ungaria, căreia conservarea păcii şi menţinerea statului quo în Orientŭ n'arŭ fi chemate sĕ aducă atâta profitŭ ca tocmai regatului S-tului Stefanŭ. Dar Ungurii primescŭ bucurosŭ binefacerea, respingêndŭ mâna, care li-o aduce; ei vorŭ fi cei dintâiu, carĭ vorŭ trage din întrevederea împĕraţilorŭ tóte folósele ce se potŭ trage din ea, şi cu tóte acestea ei protestézâ în contra acestei întrevederĭ. E copilărescŭ şi ridiculŭ lucru, e puţinŭ logicŭ. dér »rusofobia« (frica de Ruşĭ) maghiară aşa o vrea. Discursulŭ de deschidere a parlamentului ungurescŭ a credutŭ că trebue sĕ ţie contŭ de acestŭ simţĕmêntŭ, trecêndŭ cu totulŭ sub tacere întâlnirea celorŭ trei împĕraţĭ. Décă acésta póte face fericirea Ungariei, nu'ĭ imnicŭ de obiectatŭ. Din fericire acéstă tăcere nu póte ascunde că întrevederea n'a fostŭ şi că nu produce fericitele efecte ce e permisŭ a se aşteptá. Foile austro-ungare conchidŭ din discursulŭ tronului, că singura alianţă ce există este aceea dintre Austria şi Germania. Ele astupă o pórtă deschisă. Noi amŭ disŭ şi amŭ repetatŭ înşine de câteva orĭ, că nu s'a contractat o alianţă formală între cabinetulŭ din St. Petersburgŭ şi celelalte douĕ Curţĭ, dar acésta nu scade nimicŭ din însemnătatea şi din eficacitatea apropierei celorŭ trei împĕraţĭ. In Berlinŭ mutismulŭ discursului de deschidere a camerelorŭ ungurescĭ asupra întrevederei dela Skiernevice a pĕrutŭ atâtŭ de singulară şi uesplicabilŭ, încâtŭ principalulŭ organŭ ministerialŭ, „Nordd. Allg. Ztg," reproducêndŭ acestŭ documentŭ, a omisŭ cu totulŭ pasagiulŭ relativŭ la politica esteriórâ.

CORESPONDENŢA NÓSTRA DIN COMITATE.

Năsĕudŭ în dilele lui Octomvre 1884.

In bĕtrêna şi multŭ iubita nóstră »Gazetă« au eşitŭ mai adeseorĭ şi mai cu sémă în articlii de fondŭ întrebările: Ce facŭ Năsĕudenii? Ce mĕsurĭ de apĕrare au luatŭ faţă cu voinicosulŭ comite-supremŭ Banffy?

Décă trecutulŭ gloriosŭ de-o parte alŭ militarilorŭ din timpurĭ critice pentru tronŭ şi dinastiă nu ar fi fostŭ trecutŭ cu vederea de cei competenţĭ; ér de altă parte décă conducerea pentru noi a neuitatului districtŭ alŭ Năsĕudului nu ar fi fostŭ în multe privinţe atâtŭ de neglésă, atuncĭ de sigurŭ astădĭ nu ar veni atâtea şi atâtea întrebărĭ, la carĭ ca sĕ rĕspundĭ îţĭ trebue timpŭ sĕ cugeţĭ şi cugetândŭ sĕ plângi....! Sic fata voluerunt.

Ce facŭ Năsĕudenii?

Voiu rĕspunde deocamdată scurtŭ. O panică mare domnesce astădĭ în întregŭ ţinutulŭ, de-o parte pentru neproductivitatea ţérinei, ér de altă parte pentru procesulŭ intentatŭ în contra nóstră de familia Keményi. Cu atâtŭ trebue sĕ fimŭ mai îngrijaţĭ de acestŭ procesŭ cu câtŭ sistemulŭ de guvernare ni este contrarŭ şi cu câtŭ comitele supremŭ actualŭ este interesatŭ în acestŭ procesŭ. — O altă cestiune totŭ atâtŭ de gravă şi de temutŭ este intenţiunea ministrului de culte de a se amestecá în administrarea fondurilorŭ nóstre grăniţărescĭ. In astă privinţă se povestesce, că chiar se va desbate în actualele camere unŭ proiectŭ ministerialŭ cu respectŭ la administrarea fondurilorŭ din partea regimului, ér preşedinte alŭ fondurilorŭ grăniţărescĭ sĕ fiă denumitŭ Bánffy....! Acésta e o apucătură de natura Nemţilorŭ, carĭ pretindéu ca banii fondurilorŭ sĕ sĕ împărţéscă comunelorŭ şi administrarea sĕ rĕmână pre mâna cnmunelorŭ, ca cu timpulŭ nu urmaşii acelora, carĭ au îngrăşatŭ cu sângele lorŭ câmpiele Europei dela Renŭ până la Dunăre şi dela Padua până la isvórele Dnistrului sĕ tragă ne'nsemnatele binefacerĭ de astădĭ, ci lipitorile satelorŭ şi aduşii de ape. Tendinţa Nemţilorŭ o au observat'o bravii noştrii străbunĭ, şi fórte înţelepţesce au lucratŭ opunêndu-se mărşavelorŭ lorŭ machinaţiunĭ....! E întrebarea acum: Sci-va actuala generaţiune conduce nava încredinţată ei astfelŭ, ca ferindu-se de Scyla sĕ nu se cufunde în Caribde? Geniulŭ naţionalŭ va luminá pre vr'o cale minţile nóstre şi precum cu ajutorulŭ lui D-deu amŭ învinsŭ multe, vomŭ reeşi şi cu acésta pre vr'unŭ drumŭ la unŭ resultatŭ mângăitorŭ.

Feréscă-ne D-deu sĕ nu ajungemŭ acelŭ timpŭ, când streinulŭ sĕ ne împĕrţéscă pânea, când streinulŭ sĕ dispună peste ajutórele date de-o parte corpului profesoralŭ didacticŭ preste totŭ, ér de altă parte tinerimei studióse.

In casulŭ acesta presimţescŭ, cum-că adevĕraţii luptătorĭ şi conducătorĭ ai fondurilorŭ pe una séu altă cale vorŭ fi scoşĭ din administrarea lorŭ şi înlocuiţĭ cu scie D-deu ce felŭ de ómenĭ. Va fi destulŭ sĕ fie înlocuiţĭ cu de acei ómenĭ, carĭ vorŭ depinde dela celŭ mai mare, ca dênşii sĕ lucre întru tóte după calapodulŭ lui. In punctulŭ acesta tragŭ deosebita atenţiune a grăniţerilorŭ: că décă s'au recerutŭ când-vă puterĭ unite, în casulŭ acesta au lipsă de ele.

Intrebaţĭ ce mĕsurĭ de apĕrere au luatŭ Năsĕudenii faţă cu Banffy?

Pré puţine séu aşa dicêndŭ nimicŭ. Cu respectŭ la limba oficiósă a comunelorŭ nu a întreprinsŭ nicĭ unŭ pasŭ oficiosŭ. E dreptŭ, că astădĭ trebue sĕ tacă, de órece e vorba de calea ferată, care se face sub îngrijirea lui, şi aşa de-o camdată are lipsă de ómenĭ. Mĕ temŭ că după terminarea acestei rĕţele dela Deşiu-Bistriţă, va lucrá conformŭ apucăturilorŭ lui recunoscute si conformŭ mandatului lui Tisza.

Ruşine însĕ le fie câtorva notarĭ, carĭ pentru a se îmbunĭ cu Baron-paşa au şi începutŭ a îndrugá, fără însĕ sĕ pricépă, icĭ şi colea câte unŭ actŭ în limba ungurescă. Astădĭ le tacŭ numele în speranţă, că cetindŭ aceste şire şi înţelegându-le, se vorŭ corege, ér décă nu, cu proxima ocasiune îi voiu arĕtá lumei românescĭ, ca pre nisce ómenĭ — instrumente, séu ca pe unii, carĭ jócă ca ursulŭ....!

Limba românéscă e la noi limbă oficiósă protocolară, limbă oficiósă sĕ rĕmână.

Dione.

SCIRI MERUNTE.

Din Aradŭ primimŭ următórea comunicare:

Junimea studiósa de la institutulŭ teologicŭ-pedagogicŭ gr. or. rom. din Aradŭ în Dumineca trecută, 5/23 Septemvre 1884 şi-a reconstituitŭ societatea sa de lectură, literară. Revdiss. domnulŭ prof. Vasiliu Mangra a bine-voitŭ a primi şi în acestŭ anŭ scol. 1884/5, patronagiulŭ şi conducerea societăţii de lectură. Astfelŭ societatea, sub presidiulŭ Revdiss. domnŭ prof. Vasiliu Mangra, se organisă în modulŭ următorŭ, alegêndu-se: Vice-preşedinte Nicolau Fizeşanŭ teologŭ a III., secretarŭ Corneliu V. Lazarŭ teol. a II., notarŭ alŭ şedinţelorŭ I. Petranu teol. a II., cassarŭ I. Micloş teol. a III. şi bibliotecarŭ Traianŭ Vaţanŭ teol. a I. In comisia literară s'au alesŭ: Ilie Moţŭ şi Z. Bejanŭ teol. a III., V. Pantoşŭ şi G. Draganŭ teol. a II., N. Cacica şi D. Blaga teol. a I., şi N. Paliciu ped. a III. In comisiunea revisóră: Traianŭ Magerŭ teol a II. Enea Ioldea teol. a I. şi N. Raşia pedag. curs. III. Afară de acestia s'au alesŭ unŭ vice-bibliotecarŭ I. Negru, unŭ vice-notarŭ Sim. Andronŭ pedag. a III. şi unŭ controlorŭ N. Cărăbaşŭ ped. a II.

—0—

Din Reghinulŭ săsescŭ ni se scrie, că la 7 Octomvre st. n., pela 7 óre diminéţa, A. S. prinţulŭ Rudolfŭ a trecutŭ pe acolo, mergêndŭ sĕ facă vênĕtóre în hotarulŭ comunei Maereu. Acolo a fostŭ frumosŭ primitŭ de orăşenĭ, înşirându-se atâtŭ bărbaţii câtŭ şi femeile în douĕ rêndurĭ dela hotelulŭ orăşenescŭ până la Reghinulŭ ungurescŭ, ér musica oraşului intonândŭ imnulŭ austriacŭ. La reîntórcerea A. Sale prin Reghinŭ se va face iluminaţiă şi conductŭ cu facle. Vênĕtórea va mai durá încă vr'o 8 dile. Timpulŭ este frumosŭ.

—0—

La 7/19 Octomvre se va sfinţí biserica românéscă gr. cat. din Năsĕudŭ. Cu acéstă ocasiune la 2 óre d. a. va fi banchetŭ cu preţulŭ 2 fl. de persónă. Séra la 8 óre se va da balŭ. Intrarea e 1 fl. de persónă, ér în familiă 80 cr. de persónă.

—0—

Diarulŭ »W. Allg. Ztg« aduce într'unulŭ din numerii recenţĭ unŭ lungŭ foiletonŭ despre piesa »Domni-

FOILETONŬ.

Biserici şi predicatori americani.

(Urmare şi fine.)

Sĕrbătoritulŭ preotŭ începe a vorbí şi avemŭ ocasiune a audí o voce sonoră, rară şi o retorică, care se póte numí clasică. Când vorbesce cu patosŭ plinŭ de efectŭ, cu satiră muşcătóre, orĭ când emoţionézâ până la lacrimĭ auditorulŭ femeninŭ, pentru ca dece minute mai târdiu sĕ producă pe aceleaşĭ buze cele mai drăgălaşe zîmbirĭ, totdéuna elŭ rĕmâne marele oratorŭ, deşi cu paşĭ gingaticĭ se mişcă iute, aprópe neîncetatŭ, dela unŭ capŭ alŭ tribunei la celălaltŭ, aruncându'şĭ mânile încóce şi'n colo ca aripile unei morĭ de vêntŭ, ca în fine, adesea scăldatŭ în sudorĭ, sĕ'şĭ termine cuvêntarea. Beecher e numai în America posibilŭ, de aceea se esplică mai departe, pentru ce intrepidulŭ raţionalistŭ este unŭ apĕrătorŭ declaratŭ alŭ drepturilorŭ femeescĭ şi unŭ apostolŭ alŭ bĕuturei de apă. Dicerea: »Eu cred, că căsătoria este o curată afacere de companiă. — Compagnie-Geschäft —; că femeea are tóte drepturile, care le are bărbatulŭ, ba încă unulŭ mai multŭ, adecă dreptulŭ d'a fi apĕrată,« care dicere o repeţescŭ d'atâtea orĭ aderenţii emancipaţiunei femeilorŭ, încă derivă dela elŭ.

Născutŭ la 24 Iunie 1813, în statulŭ Connecticut la începutŭ Beecher avea intenţiunea a se dedicá marinei americane de rĕsboiu. Intr'aceea mai târdiu studiă cu diliginţă teologia, filosofia, cum şi sciinţele naturalĭ, şi la 1847 fù chiematŭ la biserica Plymouth în Brooklyn. Angajatŭ la începutŭ cu 4000 dolarĭ, astădĭ, afară de alte spese considerabile, trage unŭ venitŭ de 25.000 dolarĭ. Cu tóte acestea precum s'a amintitŭ, ţine prelegerĭ, carĭ totdéuna i-se plătescŭ fórte bine. Pe lângă aceea, ca scriitorŭ la numeróse reviste şi diare, lucră neîntreruptŭ. Vila sa dela Hudson este adjustată ca pentru unŭ principe.

Concurentulŭ lui Beecher este Thomas de Witte Talmage, principalulŭ oratorŭ dela tabernacululŭ din Brooklyn. Născutŭ la 7 Ianuarie 1832 în Boundbrock, statulŭ New-Yersey, Talmage frecventă seminarulŭ de preoţĭ din New-York, se ordină deja la 1856, în 1858 se duse la Syrakus, în 1862 la Philadalphia şi şépte anĭ mai târdiu în Brooklyn, unde funcţionéză şi astădĭ ca preotŭ. Până la 1870 Talmage a fostŭ silitŭ sĕ predice într'o biserică modestă. Noulŭ tabernaculŭ nu erá încă gata pe atuncĭ, ba ce erá mai multŭ clădirea, aprópe de terminare, erá hipotecată pentru suma de 50.000 dolarĭ. Suma acésta s'a acoperitŭ prin iniţiativa lui Talmage într'o singură di. Abia îşĭ termină adecă predica — Talmage predică ca şi Beecher, în haină négră şi cravată albă — şi luândŭ unŭ cilindru înaltŭ adresă auditorului mai ântêiu o scurtă cuvêntare înflăcărătóre de cuprinsulŭ ca publiculŭ sĕ binevoiéscă a acoperí deficitulŭ în suma rotundă de 50.000 dolarĭ, apoi în persónă, întreprinse singurŭ o colectă cu cilindru în mână. Talmage a dăruitŭ celŭ dintêiu. Elŭ depuse o asignaţiă asupra salarului lui dintr'unŭ cuartalŭ, asupra căruia renunţase de bună voiă în favorulŭ tabernaculului, şi cilindrulŭ la momentŭ se umplŭ cu cecurĭ, diamante din mânĭ gingaşe, cu bilete de banĭ, marĭ şi micĭ, cu dolarĭ de aurŭ etc. După douĕ óre, dexterulŭ colectorŭ, cu faţa veselă, putŭ anunţá c'a adunatŭ 48,000 dolarĭ. Organele rĕsunară, chorurile jubilară şi imposantulŭ numĕrŭ de trîmbiţaşĭ bisericescĭ suflă din rĕsputerĭ, ca sĕ închee mai sĕrbătoresce unŭ actŭ atâtŭ de măreţŭ.

Ascultândŭ pe Talmage, nu numai te edificĭ, dér îţĭ şi petrecĭ şi rîdĭ. In jocŭ de cuvinte şi în glume originale Talmage este neimitabilŭ. Ca şi Beecher, predică despre orĭ şi ce temă. Odată despre divorţulŭ americanŭ, după optŭ dile despre cestiunea lucrătorilorŭ, a treia óră despre educaţia copiilorŭ, dér totdéuna cu spi-

șóra de Laury (das Fräulein von Laury)« ce a fostŭ readusă pe scenă după unŭ restimpŭ de vr'o 12 anĭ. După ce numitulŭ ḑiarŭ caracterisézá ḑisa piesă, închiăiă cu următórele:

»Interesulŭ reînscenării se îndréptă mai cu deosebire asupra D-rei Bărsescu, care a jucatŭ, rolulŭ principalŭ alŭ piesei »Domnișóra de Laury.« Publiculŭ scie bine, că acestŭ puternicŭ și eminentŭ talentŭ oferă o disposițiune pentru unŭ nou avêntŭ alŭ representațiunii nóstre dramatice. Publiculŭ simte respirațiunea ce purcede dela ea și o doresce atâtŭ de multŭ. Pentru acea elŭ întîmpină cu cea mai mare simpatiă și cu cea mai căldurósă bunăvoință orĭ-ce ,rolŭ ce-lŭ jócă D-ra Bărsescu. Durere însă că »Domnișóra de Laury (das Fräulein von Laury)' nu este o temă, în care D-ra Bărsescu s'ar putea desvoltá. Tinĕrei tragediste îi trebuescŭ rolurĭ purŭ tragice. Creațiunĭ fără fisionomiă, precum e »D-ra de Laury' nu oferă nicĭ-unŭ nutrimentŭ pentru D-ra Agata Bărsescu.«

—0—

»Monitorulŭ oficialŭ« publică următorulŭ decretŭ regalŭ:

»Portulŭ hainelorŭ civile este interḑisŭ în viitorŭ tuturorŭ comandanțilorŭ de regimente, de brigade, de divisii, de corpurĭ de armată, șefilorŭ de stat-maiorŭ ai acestora, adjutanțilorŭ, comandanțilorŭ de garnisónă și șefilorŭ de servicĭ dependinte de comandamente. Portulŭ hainelorŭ civile nu va mai fi toleratŭ oficerilorŭ superiorĭ pênĕ la gradulŭ de locotenenți-colonelĭ inclusivŭ și generarilorŭ comandanțĭ, de cătŭ în congediu séu în afară de zona comandamentului lorŭ.'

—0—

»Telegrafulŭ« află, că marele poetŭ M. Eminescu va fi numitŭ directorŭ alŭ bibliotecii centrale din Iașĭ.

—0—

Cetimŭ în »Vocea Covurluiului: Ierĭ, 23 curentŭ, órele 3 p. m., cu vaporulŭ »Tegethof« a sositŭ în orașulŭ nostru banditulŭ Palmă-Lată, ferecatŭ cu fere de gâtŭ, mânĭ și picióre. Acestŭ banditŭ cu banda lui a devastatŭ tótă Dobrogia; acum se află în arestulŭ preventivŭ din orașulŭ nostru. Elŭ a fostŭ prinsŭ de poteră, împreună cu tovarașulŭ sĕu Cârnu, în județulŭ Constanța; banditulŭ Cârnu, omorândŭ Santinela, a scăpatŭ din arestŭ.

—0—

Din Triestŭ se telegrafézá ḑiarului »N. fr. Presse«: Oficiulŭ »Gazzetta di Venezia,' care a fostŭ retăcutŭ unŭ casŭ de bólă de coleră întêmplatŭ Sâmbĕtă în 4 Oct. în Veneția, a nunță acum că în ḑiua acésta a muritŭ în acestŭ orașŭ o țĕrancă de coleră asiatică. Patriarchulŭ de Veneția, cardinalulŭ Agostini, a adresatŭ o circulară cătră preoțime, în care o provócă, de a da sfaturĭ higienice credincioșilorŭ sĕi, de a-le recomandá sĕ asculte de dispozițiile sanitare ale autorităților și de a-i dispensá de datoria d'a ținé ḑilele de postŭ.

—0—

Asilulŭ orfanilorŭ din Lufaye lângă Zimozes (Francia), care este condusŭ de călugărĭ a fostŭ supusŭ unei inspecțiunĭ din partea autorității. Procurorulŭ a aflatŭ mai mulțĭ scolarĭ ai orfanatului într'o închisóre întunecată din pivniță unde bieții sufereau cumplitŭ și de fóme și a constatatŭ mai departe că cu 9 copii au abusatŭ călugării. Superiorulŭ a fugitŭ și unŭ frate alŭ lui cu numele Laurent a fostŭ arestatŭ la graniță pe unde a voitŭ sĕ trécă îmbrăcatŭ în haine țĕrănescĭ.

———

Blașiu, 25 Septemvre 1884.

M. On. D-le Redactorŭ! Vĕ rogŭ a da locŭ corespondinței mele*) în prețuita »Gazetă,« apĕrătórea causelorŭ nóstre naționale.

In N-rulŭ 138 alŭ »Gazetei« în articlulŭ de fondŭ se ḑice și aceea, că: generațiunea tênĕră arată puținŭ progresŭ pe câmpulŭ literaturei și acésta din causă că séu nu cunósce istoria séu e lipsită de simțĕminte românescĭ etc. La acésta îmĭ permitŭ a face și eu o obiecțiune.

La gimnasiulŭ gr. cat. de aicĭ e prescrisă istoria de Meșotă după Pütz — afară acuma de tomulŭ evului modernŭ, care e esilatŭ de ministru. Dar durere, că nu se urmézá după prescrisŭ, căcĭ când urmézá și câte unŭ tractatŭ despre Românii din Muntenia și Moldova, audĭ spre cea mai mare mirare din gura profesorului: »acésta deocamdată o vomŭ lăsá-o afară și décă ne va rĕmâné timpŭ, vomŭ luá-o mai târḑiu.« Și din nefericire, timpulŭ nu se lungesce de dragulŭ d-lui profesorŭ ca sĕ ia ceva și despre Românii din România, încâtŭ nicĭ pomenélă n'ai despre starea lorŭ din evulŭ mediu și nou până la 1877, décă nu cumva vei studiá prin diligință privată studii de istoriă, ce nu se țínŭ de învĕțămêntŭ. Apoi lasă că și cu aceea îțĭ inspiră simțĕminte naționale când îțĭ esplică despre martirii din 1784, — deducêndŭ originea lorŭ — după autorĭ maghiarĭ. Și în fine, căcĭ »finis cnronat opus« abia îțĭ amintesce numele lui Iancu, Axente și Balintŭ tractândŭ despre evenimentele Românilorŭ din 1848, ér décă vréi sĕ scii mai multŭ te îndréptă sĕ citescĭ pe Horváth Mihály și Vesselényi și ca sĕ fie și unŭ Românŭ pe Papiu Ilarianŭ. Din istoria patriei fórte pe scurtŭ se ia despre noi Românii și afurisitŭ e acelŭ tractatŭ unde se arată că Românii au învinsŭ pe Maghiarĭ, și acésta se face, ca la bacalaureatŭ sĕ nu ajungă la urechile comisarului reg. ceva. Așa dar fiii sĕ nu scie nimicŭ despre bravurile tătânilorŭ și moșilorŭ lorŭ —! Ce se va întêmplá de noi décă se va urmá totŭ așa? Décă nu vomŭ câștigá aicĭ cunoscința și simțĕminte naționale, unde sĕ le câștigămŭ la străinŭ? elŭ te-ar sorbi într'o lingură de apă! E timpulŭ supremŭ! Sĕ nu ne înfricămŭ de tótă umbra! —

Prin legile scolastice e oprită purtarea a totŭ ce e naționalŭ, ca nu cumva sĕ se surpe »unitatea de statŭ maghiarŭ.»

Quo usque....! **Brutus.**

*) Îi dămŭ locŭ așteptândŭ lămurirĭ din partea competentă. Redac.

———

DIVERSE.

Romanulŭ unui cămătarŭ. — Albert Scheiber, negustorŭ, insuratŭ, de 50 anĭ, a săritŭ în 3 l. c. de pe o plută de lângă podulŭ Margaretei în Dunăre, dar' ilŭ scóseră încă viu din apă.

In 6 Octomvre a murjtŭ, în spitalulŭ Rókus, otrăvitŭ de alcoholulŭ, ce de multŭ timpŭ neîntreruptŭ ilŭ bea acelŭ nenorocitŭ, care odinióră avusese mai bune ḑile; negoțulŭ séu înfloriá, dar' în timpii mai din urmă ilŭ părăsì norocululŭ și din acéstă causă s'a aruncatŭ în brațele beției. Ajunsese în mare miseriă și de aceea a vrutŭ sĕ se sinucidă.

Acestŭ secŭ raportŭ alŭ poliției, făcutŭ după șablonulŭ îndatinatŭ, ne spune pe scurtŭ unŭ romanŭ întregŭ. Acelŭ bărbatŭ, despre alŭ cărui tristŭ sfêrșitŭ vorbesce raportulŭ poliției, odinióră, și încă nu tocmai așa de multŭ, erá o figură cunoscută și înfricoșată în societatea din Pesta. Cetindŭ tragedia lui Albert Scheiber, în mulțĭ ómenĭ se va întărĭ credința, că D-ḑeu întârḑiă dar' nu uită nicĭ-odată. Căcĭ fórte mulțĭ ómenĭ suntŭ în acéstă țéră, carĭ, pentru ruinarea bunăstărei lorŭ de odinióră, blastĕmă pe acelŭ scăpătatŭ sdrĕnțosŭ, ajunsŭ la sapă de lemnŭ, care ,odinióră avea ḑile mai bune.« Ḑilele lui bune erau ḑile de suferințe, de nĕcazŭ și de lipsă — pentru alții. Albert Scheiber fusese cămătarŭ, sgârcitŭ, nemilosŭ. Dar până a ajunsŭ de a trage și cea din urmă perină de sub capulŭ celorŭ adușĭ în miseriă și de a stórce cea din urmă bucătură din mânile vĕduvelorŭ și orfanilorŭ, dânsulŭ încă multă miseriă și multŭ frigŭ a suferitŭ. Părinții sĕi au fostŭ jidovĭ sĕracĭ de pe la sate. La școlă a umblatŭ numai până ce a învĕțatŭ a cetì, a scrie și — a socotì, dar la socotélă fórte rea învĕțătură primise, pentru că împĕrțéla totdéuna așa o făcea, că elŭ luá totŭ, ér' altuia nu-i rĕmânea nimicŭ. In vêrsta sa de feciorandru, ajunsese la Viena, unde vindea vechiturĭ și vegetá de adĭ pe mâne. Mai târḑiu se căsătorì cu o marșandă de modă, mai bĕtrênă decât dênsulŭ. Acésta îi rĕmăsese statornicŭ tovarășă, la începutŭ în miseriă și mai în urmă în bună stare. Nevasta deschise o prăvăliă cu marșanderiă de modă, ér bărbatulŭ avea alte ocupațiunĭ, altŭ negoțŭ, și norocululŭ așa de multŭ i-a favorisatŭ, că pe când 'șĭ serbară jubileulŭ căsătoriei de douĕḑecĭ și cincĭ de anĭ, din nimicŭ averea lorŭ se urcase la optŭ ḑecĭ de mii de florinĭ. Atâta avere li se părŭ îndestulitóre spre a se retrage acuma de la afacerile de negoțŭ și a trăí fără grijĭ de aicĭ înainte. 'Șĭ desfăcură decĭ negoțulŭ părăsindŭ Viena și se mutară la Budapesta Dér mulțĭ pomenescŭ ḑiua când dênșii au sositŭ în capitala ungară! Femeea erá bolnăviciósă și lăsă averea, dimpreună câștigată, cu totulŭ în grija bărbatului, ca sĕ o mai înmulțéscă, décă va mai putea. Și Albert 'șĭ înmulțiá averea, răpindŭ la sine prin camete fabulóse averea altora. Elŭ își culegea jertfele din clasele mai de frunte ale societății din capitală, dar nu desprețuiá nicĭ părăluțele amarŭ câștigate ale amploiaților mai sĕracĭ. Elŭ ruiná pe toțĭ, carĭ îi cerĕu ajutorulŭ. Și décă ajungea până la a licitá moșia, casa și mobilele cuiva, zădarnică erá orĭce rugăminte, căcĭ jidovulŭ nu cunoscea cruțare, nicĭ milă. Dér apoi și elŭ înzadarŭ se rugă când róta sorții se întorsese, și avea lipsă de ajutorulŭ ómenilorŭ fąță cu meritata pedépsă a cerului. Norocululŭ, care odinióră și pulberea o schimbá, între degetele sale, în aurŭ, deodată ilŭ părăsì, și'i dĕdŭ loviturĭ după loviturĭ, până ce în fine devenise așa de sărăntocŭ, așa de calicŭ ca multe dintre jertfele sale de odinióră. Averea sa cea mare i s'a risipitŭ, o fétă a sa a peritŭ în amărăciunile unei căsătorii nefericite, soția-sa deveni jertfa unei bóle scârbóse, pe fiulŭ sĕu ilŭ răpì mórtea încă pe când erá holteiu, fiă-sa mai mică, nemăritată, frumósă, cultă, cea din urmă bucuriă, cea din urmă mângâiere a părintelui persecutatŭ de sórte, își stinse viața ea însașĭ. Cămătarulŭ fără inimă căută în vinŭ, în rachiu, mângâierea, de care ilŭ despoiase rĕsbunătórea Nemese. Dar' ce a aflatŭ? Ne-o spune seculŭ raportŭ alŭ poliției.

Gladstone și boulŭ. — Primulŭ ministru englesŭ Gladstone fusese acum câteva ḑile invitatŭ ca óspe la Andrew Clark în Perth. Fiindcă prim-ministrulŭ este, ca toțĭ Englesii, unŭ mare carnivorŭ, Clark însărșină pe liferantulŭ de carne alŭ curții englese Shaw, sĕ trimétă expresŭ la Perth unŭ bou mare, îndată ce va audĭ că prim-ministrulŭ a plecatŭ. In ḑiua hotărîtă Shaw trimise următórea telegramă: »Mr. Gladstone a plecatŭ — boulŭ va sosì de sigurŭ bine.« Lealii funcționarĭ dela telegrafŭ făcură arătare, și abia după lungĭ esplicărĭ, lucrulŭ s'a lămuritŭ.

Ce socotesce femeea mai necesarŭ. — Lady Brabanzon, una din cele mai binefăcĕtóre dame din Londra, a visitatŭ și în anulŭ acesta, ca totdéuna, tóte casele de lucru din capitala Angliei, ca sĕ dea micĭ darurĭ, ca și în asilurile de fete și de femei. Intrebate fiindŭ lucrătórele, că ce dorescŭ, din 1296 de femei, 1223 s'au rugatŭ sĕ le dea oglindĭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureșianu.

ritŭ și convingĕtorŭ. Aprópe fiecare ḑicere este o idee, unŭ adevĕrŭ séu o hipotesă cutezată.

Tarbenaculului în sine, ca multe din bisericile americane, sémĕnă cu unŭ circŭ séu cu unŭ teatru. Nicĭ o icónă, nicĭ o decorațiă, abstrăgêndŭ dela prețiósele ferestre, care jócă în totŭ felulŭ de colorĭ. Scaunele se ridică ca într'unŭ amfiteatru, și fiindcă acustica este de totŭ escelentă, totŭ cuvêntulŭ de pe tribună se aude curatŭ și respicatŭ până la celŭ din urmă colțŭ.

Deodată cu Beecher și Talmage se amintesce și Iohn Hall. Hall este predicatorulŭ plutocrației, biserica lui situată în New-York 5. avenne, strada 55, e punctulŭ de concentrare alŭ celorŭ mai de frunte »monopoliștĭ,« alŭ ,regilorŭ« de căi ferate și mine, alŭ matadorilorŭ comerciului etc. Cu câțiva anĭ mai nainte, la nisce Pascĭ, convenindŭ în biserica lui Hall diferițĭ membri ai familielorŭ Vanderbilt, Jay Gould și altele, redactorulŭ presentŭ alŭ unui ḑiarŭ financiarŭ a calculatŭ, că predica lui Hall au ascultat'o cu atențiune 700 milióne de dolarĭ. Iohn Hall e scoțianŭ, născutŭ la 31 Iulie 1829. In New-York se duse numai la 1867, și aicĭ, în timpulŭ celŭ mai scurtŭ, sciŭ sĕ'șĭ câștige simpatia celorŭ mai bune cercurĭ ale societății. Predicele lui, lucrate cu grije și memorate bine, suntŭ ținute seriosŭ

Intre predicatorii germanĭ merită a fi amintitŭ în linia primă Dr. Walther și profesorulŭ Mann în St. Louis. Boston e renumitŭ pentru Richard S. Storrs. Intre metodiștĭ se află câteodată și femei ca predicatorĭ. Miss Henrietta V. Davis, care în momentele de fąță aranjézá numai recitațiunĭ dramatice și prelegerĭ libere, mai de multŭ timpŭ îndelungatŭ a petrecutŭ în sudŭ într'o biserică arăpéscă, unde până astăḑĭ părinții preoțĭ arapĭ obicĭnuescŭ a se urcá pe tribună cu pĕlăria pe capŭ și bĕțulŭ în mână.

Numerósele secte și congregațiunĭ micĭ au firesce și ele unŭ numĕrŭ considerabilŭ de predicatorĭ și predicatóre. Apostolulŭ atheistilorŭ este R. G. Ingersoll, ba chiar și Chinesii au în persóna cunoscutului Hee-Sing o putere oratorică plină de talentŭ. Hee-Sing, care vorbesce bine ḑece séu unsprеḑece limbĭ, împreună cu actualulŭ consulŭ chinesŭ din New-York, Ah-Yung-Ming, intemeiá așa numite »societățile cerescĭ,« unŭ felŭ de loje, respective societățĭ de ajutóre, care în New-York, San Francisco și în alte orașe marĭ ale Statelorŭ-Unite, au fostŭ adevĕrate binefacerĭ pentru compatrioțiĭ lorŭ din imperiulŭ miticŭ.

Dér pe toțĭ oratorii acestia, cum și pe alțĭ predicatorĭ de secte îi întrece președintele mormonilorŭ de astăḑĭ din Salt Lake, cu numele Iohn Taylor. Acesta te surprinde cum vorbesce de liniștitŭ, e aprópe monotonŭ, încunjură orĭ ce imaginĭ și frase, într'unŭ cuvêntŭ orĭ-ce înfrumsețare oratorică. Totușĭ entusiasmézá mulțimea și o fanatiséză, încâtŭ privesce la buzele lui ca fărmecată. Logica faptelorŭ, arta de a face sĕ vorbécă numere suntŭ armele prin care subjugă inimile ascultătorilorŭ.

De altmintrelea Taylor, ca și înaintașulŭ sĕu Bringham-Young, în predice își alege tema dela lucrurile cele mai de aprópe. Inainte de secere, de pe catedră dă noilorŭ coloniștĭ învĕțăturĭ practice, meseriașilorŭ și industriașilorŭ adesea le împărtășesce cele mai nouĕ invențiunĭ tehnice. In Germania predicile lui rareorĭ s'arŭ numí »predice.« Fără îndoială nu este singurulŭ de felulŭ acesta între teologii americanĭ. In America, când ascultă cineva o predică, vrea nu numai sĕ se edifice, dér sĕ se și stimuleze spre ceva. Ascultătorulŭ vrea sĕ audă unŭ organŭ curatŭ, o pronunțare limpede, o limbă netedă plăcută, vrea totodată sĕ fie luminatŭ despre cestiunile cele marĭ care agită atâtŭ în genere, câtŭ pe singuraticĭ, câtŭ și publiculŭ. De aicĭ se esplică că bisericele din America suntŭ așa de frecventate, ba încă și aceia, carĭ în Europa nu cercetézá nicĭ o biserică, ajungêndŭ acolo nu absentézá cu voiă dela nicĭ o predică.

Traducere de P.— P.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 9 Octomvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.80	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	93.40	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Rentă de hârtiă 5%	88.80	Imprumutulŭ cu premiu ung.	114 60
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	142.70	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	115.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.70	Renta de hărtiă austriacă	89.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.—	Renta de arg. austr.	82.10
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.75	Renta de aurŭ austr.	103.20
Bonurĭ rurale ungare	100.80	Losurile din 1860	135. -
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.75	Acţiunile băncel austro-ungare	859.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	99.75	Act. băncel de creditŭ ung.	282.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.50	Act. băncel de creditŭ austr.	283.20
Bonurĭ rurale transilvane	100.25	Argintulŭ —. — Galbinĭ împărătescĭ	5.77
		Napoleon-d'orĭ	9.68 –
		Mărcĭ 100 împ. germ.	59.75
		Londra 10 Livres sterlinge	121.85

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 26 Septemvre st. v. 1884.

Renta română (5%).	Cump.	vênd.
Renta rom. amort. (5%)	, 96.1/2	»
» convert. (6%)	»	»
Împr. oraş. Buc. (20 l.)	»	»
Credit fonc. rural (7%)	» 102.3/8	,
» „ „ (5%)	„	„
» » urban (7%)	»	,
» » , (6%)	»	»
» , » (5%)	»	»
Banca naţională a României	, 1395	,
Ac. de asig. Dacia-Rom.	, 367	,
« » » Naţională	, 243	»
Aurŭ	, 5.88.%	, 6.%
Bancnote austriace contra aurŭ	, . .	» .

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 10 Octomvre st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.07	Vênd.	9.08
Argint românesc	»	9.—	•	9.05
Napoleon-d'orĭ	»	9.64	•	9.66
Lire turcescĭ	»	10.90	•	10.94
Imperialĭ	»	9.88	»	9.92
Galbenĭ	»	5.64	»	5.68
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	122.50	,	123.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

☞ **Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)**

Tarifa anunciurilorŭ şi inserţiunilorŭ

în „Gazeta Transilvaniei.“

Anunciurĭ în pag. a IV linia de 30 litere garmond fl.—cr. 6

Pentru inserţiunĭ şi reclame pag. a III linia à . „ —„ 10

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ de	3— 4 orĭ	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ		50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Braşovŭ 1|13 Maiŭ 1884.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
(	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Clusiu (	10.08	5.59	9.18	
(	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10 16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.51	9.52	2.05	
Mezö-Telegd	1.21	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
(	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
(	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6 28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Clusiu (	8.57	5.40	7.08	
(	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
(	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse·

Societatea comercială română Bassarabianu Calfoglu & Comp.

BULETINŬ

BRĂILA 26 Septemvre 1884.

Vendĕtorŭ	Cumperĕtorŭ	Felulŭ	Kilo	Libre	Preţulŭ		Notiţe
Agustato	C. N. Cuppa	Grâu	270	58—	60	—	Caicŭ
Tem. Dimitriadis	G. Mendl	„	550	57 1/4	57	—	»
D. C. Zavò	Ciuciucovitz	„	120	60 1/2	76	—	»
P. Curri	L. & M. Feitler	Secară	180	54 3/4	55	—	Magasiă
Galiatzato	M. Cohen	Porumbŭ	380	59 1/4	56	—	»
P. D. Vamvuri	P. Carnavali	Grâu	490	59 1/2	65	—	Caicŭ
Ionescu	L. M. dl. & Comp.	Orzŭ	120	42 1/2	37	50	»
S. Bloch	M. Cohen	Fasole	470	%0	20	25	»

Tipografia Alexi Braşovŭ.